

8. Корнієнко В. В. Історико-культурна спадщина та її використання в туристичній сфері України (1991- 2007 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Вячеслав Васильович Корнієнко. – К., 2008. – 20 с.

9. Програма розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016-2020 роки. Рішення обласної ради 10 червня 2016 року № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mk-oblrada.gov.ua/index.php/2015-08-20-12-19-35/2015-09-02-15-29-18>. – Назва з екрана.

10. Стратегія розвитку туризму і курортів на 2016 – 2020 роки (СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.knteu.kiev.ua/file/NjY4NQ==/e1227acdf34bb4a1da39d384139b9d7a.pdf>. – Назва з екрана.

Гарбар Г. А.,
доктор філософських наук,
професор кафедри музичного мистецтва,
ВП «МФКНУКіМ», м. Миколаїв

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ

Індустрія готельного бізнесу, гостинності та туризму є однією з найбільших і найдинамічніших галузей у світі. Однією з основних причин популярності багатомільярдної індустрії гостинності є широкий спектр можливостей для кар'єрного зростання. До індустрії гостинності належить буквально все, з чим ми так чи інакше маємо справу в повсякденному житті: готелі, ресторани і громадське харчування, круїзні судна і авіакомпанії, тематичні парки і т.д. Ураховуючи масштаби індустрії гостинності та можливості працевлаштування, ця галузь економіки привертає величезний інтерес з боку молоді.

Наше сьогоднішнє – час, коли самостійна країна робить кроки до інтеграції в Європу, у світ, де господарюють економіки з високорозвинутими технологіями. Ринковий готельний бізнес, якого ми прагнемо досягти, неможливий без загальноукраїнських нормативних технологічних засад, особливо в галузі гостинності, яку можна вважати національною рисою українського народу. Головним викликом сьогоднішнього для вітчизняного туристичного ринку є впровадження та дотримання світових стандартів якості надання послуг, відповідальність за дотримання яких має лягти на висококваліфікованих спеціалістів. Підготовка таких кадрів повинна базуватись на міжнародному співробітництві у сфері освіти, науки та обміну досвідом.

Вітчизняній педагогічній науці відомі досягнення освітян країн-лідерів з розвитку туристичної індустрії. Т.П.Голікова, Н.О. Корніяка, Л.В.Кнодель

дослідили процес підготовки фахівців у країнах Європи; Б.Р. Брунець висвітлила методику навчання та підготовку кадрів у Голландії, В.К. Федорченко розкрив досвід підготовки кадрів на прикладі окремих навчальних закладів Американського континенту. Світовий досвід системи підготовки фахівців гостинності представляє для нас чималий інтерес. У зв'язку з цим метою даної статті є дослідження шляхів удосконалення системи навчання на основі творчого використання досвіду підготовки кадрів сфери гостинності різних країн.

Створення та удосконалення системи туристичної освіти в нашій країні вимагає залучення досвіду інших країн, тих, що вже є визнаними лідерами освіти в галузі туризму та сфери обслуговування.

Швейцарія є першою країною у світі, яка створила модель вищої освіти в готельному бізнесі, і її школи готельного та туристичного бізнесу вважаються еталонними.

Школа менеджменту гостинності в Лозанні заснована швейцарцем, власником готелю «Jacques Tschumi» з метою підготовки професійних керівників готелів, які обслуговують туристів, які дедалі частіше приїждять до Швейцарії. Він добре розумів, що успіх готельному бізнесу забезпечать не лише технічні, управлінські і навіть не комунікативні навички, а персонал певного типу: відкриті, енергійні, дипломатичні, заповзятливі люди, які невимушено почуваються у будь-якій соціальній обстановці. Технологіями управління, практичними навичками оволодіти можна, іноземних мов також можна навчитися. Ось чому складовою традицій школи в Лозанні є розвиток лідерських здібностей особистості, навчання злагоджено працювати з іншими в одній команді. До того ж, духовна атмосфера Лозанни дає можливість студентам відчувати інші позитивні якості цієї професії: розмаїття культур і мов, здатність цінувати високу якість послуг, увага до дрібниць. Випускники школи відомі тим, що мають усі ці важливі якості, які дозволили багатьом із них піднятися на вершину сфери гостинності й туризму.

Педагогічний колектив школи менеджменту гостинності в Лозанні інтернаціональний: у його складі представники 20-ти національностей. Викладачі й інструктори мають значний професійний стаж керівників готельної індустрії й високі академічні ступені зі спеціальних дисциплін. Сьогодні Асоціація випускників школи налічує понад 5000 спеціалістів в усьому світі. Школа працює за міжнародною програмою менеджменту гостинності. Завдяки високим академічним стандартам їй присвоєно звання вищого навчального закладу професійної освіти в складі структури нещодавно створеного Університету прикладних наук.

З кінця 90-х років ХХ століття школа стала двомовним навчальним закладом. Створена тут міжнародна програма менеджменту гостинності, не залежно від того, якою мовою (англійською чи французькою) вона викладається, отримала акредитацію Нової Англійської Асоціації шкіл та коледжів у США як програма на здобуття ступеня бакалавра наук. З метою

забезпечення студентів професійними знаннями з готельного підприємництва за три семестри створена і успішно функціонує розрахована на 18місяців нова програма під назвою «Менеджмент готельних операцій».

Лозаннські освітяни шукають студентів, які демонструють прагнення до лідерства і здатність працювати в команді. Лозаннська школа вимагає від своїх студентів реальної мотивації та готовності виконувати важку роботу. Тут допомагають студентам сформувати вміння взаємозаміни, яке значно полегшить їхню адаптацію в нових умовах. На основі постійної уваги до академічної і практичної підготовки швейцарські викладачі прагнуть, щоб випускники були компетентними у своїй роботі та одразу приносили економічну віддачу на робочому місці. Опікуються вони і тим, щоб розвивати у студентів відкрите і толерантне ставлення до різних культур, здатність цінувати традиції, цінності та мистецтво різних цивілізацій.

Подібно до інших навчальних закладів, що пропонують програми в сфері управління гостинністю, Лозанна – насамперед бізнес-школа. З метою досягнення успіху в індустрії гостинності студенту запропоновано таку систему організації навчання, яка спрямована не лише на освоєння навичок управління, а й на оволодіння обґрунтованими знаннями практичних аспектів гостинності. Принцип поєднання академічних знань і професійної підготовки на робочому місці втілюється у навчальній програмі, в основу якої покладено широкий набір дисциплін. Академічна програма, що називається «Широкий перелік основних знань», охоплює усі дисципліни, призначені для успішного ведення справи: бухгалтерський облік і фінанси, маркетинг, економіка, інформаційні технології, гуманітарні ресурси, стратегічне планування і кулінарне мистецтво, обслуговування і служба поверхів.

У рамках цих курсів гостинності студенти мають широкі можливості розвитку своїх умінь і навичок, працюючи членами студентських команд у п'яти ресторанах, дев'яти кухнях і у відділі розподілу номерів, які є в школі. Це унікальне поєднання управління і практики гарантує, що після закінчення школи її випускники одразу ж отримають хорошу роботу [2, с. 18].

Найбільшим туристичним центром і ринком є Сполучені Штати Америки. Більш 10 млн. американців працюють на підприємствах, пов'язаних зі сферою гостинності.

Система американської освіти в туризмі представлена великою кількістю інституцій. У США налічується понад 176 різних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом «Туризм» і «Гостинність». Серед найбільш відомих університетів – Університет імені Джорджа Вашингтона, Університет штату Мічиган, Техаський університет, Університет штату Колорадо, Массачусетський університет, Університет Філадельфії (штат Пенсільванія). Однак слід зауважити, що у структурі таких відомих усьому світу навчальних закладів, як Гарвардський та Стенфордський університети, не знаходимо факультетів з гостинності чи туризму.

Провідна роль у системі освіти в туризмі США належить університетам. Структурними підрозділами окремих університетів, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців різного освітньо-кваліфікаційного рівня з туризму, є школи – в Університеті штату Іллінойс; департаменти (факультети) – в Університеті Делавера та коледжі – в Університеті штату Колорадо.

Структурними підрозділами окремих університетів є школи, департаменти та коледжі. Університет ім. Джорджа Вашингтона має у своєму складі 9 шкіл та Міжнародний інститут туристичних наук.

Як у Массачусетському університеті, так і в Університеті Флориди, підготовка майбутніх фахівців проводиться за комбінованою програмою «Бакалавр-магістр». Студент може одночасно здобути два ступені. Термін навчання за даними програмами 5 років, що на рік менше від традиційно встановленого в усіх ВНЗ країни: підготовка бакалаврів здійснюється протягом 4 років, а магістрів – 2 роки.

Система освіти в туризмі США базується на принципі індивідуалізації навчання, який передбачає врахування особливостей кожного студента та закріплення, формування індивідуальних планів підготовки чи напрямів спеціалізації [5]. Усі студенти американських університетів, починаючи з третього курсу, займаються за спеціально складеними планами, які формуються на основі співвідношення обов'язкових та елективних дисциплін. Дана обставина зумовлена американським способом життя і є відмінною ознакою системи освіти в цій країні.

У сучасних умовах університети США об'єднуються на національному та міжнародному рівнях, розробляють нові освітні проекти і практикують підготовку фахівців суміжних галузей за одним навчальним планом із метою забезпечення студентам можливості здобути два фахи, що в умовах інтеграції виступає незаперечною перевагою. Підтвердженням цього може послужити партнерство школи Корнельського університету з Кулінарним інститутом Америки, як наслідок, студенти, закінчивши навчання, отримують ступінь бакалавра з готельного менеджменту та диплом із кулінарного мистецтва.

Система вищої туристичної освіти в США є однією з найрозвиненіших у світі та вважається однією з найбільш досконалих.

Досвід Нідерландів у підготовці висококваліфікованих працівників сфери гостинності та туризму можна розглянути на прикладі Маастрихтської школи готельного бізнесу, заснованої в 1950 місцевими готельними корпораціями і яка займає будинок стародавнього замку «Bethlehem Castle». Її гордістю є вискотехнологічно обладнані 26 лабораторій готельної справи, сучасний ресторан та бар.

Перший рік навчання полягає у ознайомленні студентів з поняттям туризм, специфікою обраної ними сфери діяльності, огляду системи діяльності готельної та ресторанної справи, методики управління кадрами і т.п.

За перший рік навчання у Школі необхідно визначитись із бажаною країною та готелем, де проходитиме стажування. Саме практиці надається

основна роль у навчанні студентів, адже вона дає змогу довести виконання функцій готельєра до автоматизму та «мистецтва».

Другий рік навчання полягає у написанні особистої роботи щодо методики проходження стажування за кордоном. При цьому для студентів важливо пройти школу від покоївки та офіціанта до адміністратора.

На третій рік студент має право обрати згідно міжнародної програми обміну досвідом «Life Long Learning Programme» провідний іноземний навчальний заклад з підготовки фахівців сфери туризму та гостинності.

Четвертий курс навчання полягає у засвоєнні теоретичного матеріалу, застосування котрого у практичній діяльності відображається у проходженні повторного стажування у іноземному готелі, термін котрого складає 5 місяців.

Слід відзначити основну відмінність Нідерландського та Українського підходу до організації навчання. У межах Школи діє два деканати, де у функції одного входять дотримання внутрішнього розпорядку та регулювання навчального процесу. Інший несе відповідальність за міжнародні зв'язки, влаштування студентів на практику, дотримання міжнародних правил, страхування, регулювання непорозумінь та форс-мажорних обставин у процесі проходження практики [1, с.20].

Професійна підготовка фахівців у сфері гостинності в Італії, спрямована на проведення закордонної практики, позитивним наслідком якої є накопичення досвіду спілкування, розвиток організаторських і соціокультурних здібностей.

Італія почала пропонувати трирічні програми з курсів «Професійні оператори туризму» та «Економіка туризму» у 1993 р. Протягом 1993–1994 рр. – кількість програм із гостинності та туризму, що пропонували італійські університети, зросла з двох до дванадцяти.

Зовсім інший підхід до підготовки фахівціву індустрії демонструє Франція. Сучасна система французької освіти складалась протягом останніх двох століть і вважається однією з найбільш передових у світі. Головна її особливість – перевага державних навчальних закладів. Крім того, там розвинена система фінансової та соціальної підтримки студентів: стипендії, пільги на житло, харчування та транспорт, право на роботу для всіх іноземних студентів до 20 годин на тиждень.

Кращими навчальними закладами у сфері гостинності є Інститут VATEL (Школа Управління готельним і туристичним бізнесом) й Академія готельного та туристичного менеджменту AIM в Парижі «AIM Hotel and Tourism Management Academy Paris». Навчання може тривати від одного до трьох років.

Для отримання ступеня бакалавра готельного менеджменту, потрібно навчатися 3 роки. На відмінну від інших шкіл готельного менеджменту Франції, викладання тут ведеться англійською мовою, проте знання державної мови вимагається для проходження практики.

Академія готельного та туристичного менеджменту (AIM) пропонує такі програми:

Бакалавр наук (Bachelor of science (BS)) – три роки навчання;

Магістр наук (MBA Professional) – два роки навчання;

Професійне навчання – 2 семестри навчання.

У Франції практика оплачується і дохід студента-практиканта становить мінімум 400 євро на місяць.

Особливістю французької системи професійної освіти в сфері гостинності є багатоваріантність підготовки фахівців для цієї галузі та наявність у цій системі освіти державних навчальних закладів.

Проведений огляд підготовки фахівців індустрії гостинності у Швейцарії, Америці, Франції, Нідерландах, Італії дав змогу визначити тенденції розвитку готельної освіти: висока якість підготовки фахівців; практика, як обов'язкова складова навчального процесу; тісне злиття навчальних завдань з провідними підприємствами; використання різних програм навчання. Неперервність навчання забезпечується обов'язковістю проходження всіх ступенів і рівнів підготовки, що дає можливість підготувати кадри на рівні середньої та вищої ланок.

Список використаних джерел:

1. Брунець Б.Р. Досвід підготовки кадрів сфери гостинності та туризму на прикладі Нідерландів. Б.Р.Брунець//Географія та туризм.-2012.- Вип.20
2. Офіційний сайт Маластріхтської школи готельного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.hotelschoolmaastricht.nl>
3. Кнодель Л.В. Система образования в сфере туризма в Италии» [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Маластріхтської школи готельного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.hotelschoolmaastricht.nl>
4. The Travel Academy [Електронний ресурс].-Назва з титул.-Режим доступу: <http://www.thetravelacademy.com/>
5. Les Roches International School of Hotel Management, Switzerland [Електронний ресурс].-Режим доступу до вид.: http://www.dteducation.com/educationabroad/students/hospitality/cid_210/.